

Nr 174

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1971:148) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning; given Stockholms slott den 5 november 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att maximibeloppet för den riksbanken medgivna sedelutgivningsrätten höjs från 13,5 till 14,2 miljarder kr.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1971:148) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning**

Härigenom förordnas, att 1 § lagen (1971:148) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 §**

Riksbanken får utge sedlar till ett belopp av högst *tretton* miljarder *femhundra* miljoner kronor.

Riksbanken får utge sedlar till ett belopp av högst *fjorton* miljarder *tvåhundra* miljoner kronor.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1971.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MÖBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *höjning av maximibeloppet för sedelutgivningen* och anför.

Riksbankens rätt att ge ut sedlar grundas på 72 § regeringsformen. Närmare föreskrifter om sedelutgivningen finns i 9—11 §§ lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank (riksbankslagen), som innehåller regler om sedeltak, sedeltäckning och riksbankens metalliska kassa. Riksbankslagens bestämmelser i dessa hänseenden har emellertid inte tillämpats sedan år 1940. En redogörelse för författningar i dessa ämnen, utfärdade år 1939 och senare, har lämnats i prop. 1966: 44 s. 4. Enligt lagen (1971: 148) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning gäller under tiden den 1 juli 1971—den 30 juni 1972 i stället för 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen särskilda bestämmelser. Riksbanken får enligt dessa bestämmelser ge ut sedlar till ett maximibelopp av 13,5 miljarder kr. Därutöver får Kungl. Maj:t under tid, när riksdagen inte håller session, på framställning av riksbanksfullmäktige och efter hörande av fullmäktige i riksgäldskontoret medge riksbanken att ge ut sedlar till ett belopp av ytterligare högst 700 milj. kr., om det är nödvändigt med hänsyn till utomordentliga omständigheter. Medgivandet upphör att gälla om riksdagen inte godkänner det inom 20 dagar från början av nästa riksdagssession.

Angående utredningar om riksbankens sedelutgivningsrätt samt bankokskottets utlåtanden med anledning av den provisoriska lagstiftningen hänvisas till prop. 1965: 72 s. 6. I fråga om den nu gällande provisoriska lagstiftningen hänvisas till prop. 1971: 70 och finansutskottets utlåtande 1971: 14.

I skrivelse den 4 november 1971 har *fullmäktige i riksbanken* hemställt att maximibeloppet för sedelutgivningsrätten intill utgången av juni 1972 höjs till 14,2 miljarder kr.

I skrivelsen har fullmäktige vidare anført. Vid tidpunkten för fullmäktiges senaste framställning rörande sedelutgivningsrätten föreföll det då angivna maximibeloppet, 13,5 miljarder kr., fullt betryggande. Den bedömning som därvid gjordes av den maximala sedelmängden år 1971 — som kan förutses uppnås den 23 december — har emellertid radikalt ändrats genom handels reaktion vid halvårsskiftet på slopandet av skyddet för förfälskade checkar. Detta innebar en stark begränsning av checkens användbarhet. Effekten härav har tydligt visat sig i den utelöpande sedelmängden från och med den 23 juni. Fram till denna rapportdag hade sedelmängden under år 1971 legat i genomsnitt 4,4 % över nivån ett år tidigare. Från den 23 juni till utgången av oktober har ökningstalet varit 8,7 % i genomsnitt. Vid en uppskattning av sedelmängden under december måste hänsyn också tas till att checkens minskade användbarhet kan få en än starkare effekt under denna månad med dess i samband med julhandeln starkt stigande omsättning och till att decembertalen för sedelmängden under åren 1969 och 1970 legat märkbart lågt. Den sistnämnda faktorn elimineras dock vid en jämförelse mellan sedelomloppet nu och år 1968. Vid utgången av oktober 1971 låg sedelmängden 20,8 % högre än motsvarande rapportdag år 1968. Den 23 december medger nu gällande maximibelopp en sedelmängd som med 20,0 % överstiger siffran för motsvarande dag år 1968. Fullmäktige kan med hänsyn till de särskilda omständigheter som sålunda inträffat efter det fullmäktige tidigare tog ställning till frågan om sedelbehovet, inte utesluta att gällande maximibelopp för sedelutgivningsrätten kommer att visa sig otillräckligt under december 1971. För att nå en godtagbar säkerhetsmarginal bör maximibeloppet höjas till ett belopp som medger en något större ökning jämfört med år 1968 än den som registrerats under de senaste rapportdagarna. Fullmäktige anser 14,2 miljarder kr. vara ett lämpligt maximum.

Departementschefen

I fråga om riksbankens rätt att ge ut sedlar gäller f. n. — i stället för riksbankslagens motsvarande bestämmelser — lagen (1971: 148) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning. Dessa bestämmelser innebär bl. a., att riksbanken får ge ut sedlar till ett belopp av högst 13,5 miljarder kr. 1971 års lag gäller till utgången av juni 1972.

Riksbanksfullmäktige har hemställt om en höjning av maximibeloppet för sedelutgivningen till 14,2 miljarder kr., eftersom det inte kan uteslutas att gällande maximibelopp kommer att visa sig otillräckligt under december 1971. Jag tillstyrker förslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *lag om ändring i lagen (1971:148) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

